

Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про
загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо посилення
соціального захисту окремих категорій застрахованих осіб»
*(реєстр. № 15324 від 12.06.2026)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проєктом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо посилення соціального захисту окремих категорій застрахованих осіб» (реєстр. № 15324 від 12.06.2026). Акцентовано на диференційованому підході щодо страхового стажу для осіб, які мають статус учасника бойових дій та осіб, які мають статус осіб з інвалідністю внаслідок війни, а також порядку надання допомоги по тимчасовій непрацездатності у разі настання нещасного випадку на виробництві до завершення розслідування.*

***Ключові слова:** загальнообов'язкове державне соціальне страхування, учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, страховий стаж, нещасний випадок на виробництві, допомога по тимчасовій непрацездатності.*

Вступ

Забезпечення загальнообов'язкового державного соціального страхування є невід'ємною складовою реалізації конституційного права на соціальний захист¹. Це право гарантується за рахунок страхових внесків страхувальників, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Права застрахованих осіб, умови набуття права на страхові виплати та порядок їх призначення визначаються відповідними законами, зокрема Основами законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування², Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»³, Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»⁴, а також іншими нормативно-правовими актами.

Основна частина

Метою проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо посилення соціального захисту окремих категорій застрахованих осіб» (реєстр. № 15324 від

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

² Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр>

³ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр>

⁴ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

12.06.2026) (далі – законопроект), поданого Кабінетом Міністрів України, є удосконалення порядку надання допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасних випадків на виробництві.

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 12, 30 та 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якими врегулювати нові умови призначення виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, у тому числі для учасників бойових дій та/або осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Передбачено нову редакцією абзацу першого частини четвертої статті 12 цього Закону, згідно з якої на застрахованих осіб, з числа учасників бойових дій та/або осіб з інвалідністю внаслідок війни, не поширюються правила щодо мінімального обчислення розміру страхової виплати у разі відсутності необхідного страхового стажу.

Змінами до частини третьої статті 30 та частини третьої статті 36 цього Закону пропонується врегулювати порядок надання допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві до завершення розслідування такого випадку. Перші сімнадцять днів непрацездатності оплачуються роботодавцем за рахунок коштів підприємства. У разі підтвердження зв'язку випадку непрацездатності з професійною діяльністю застрахованій особі здійснюється доплата допомоги до розміру 100 відсотків середньої заробітної плати (оподатковуваного доходу) незалежно від страхового стажу, при цьому з вісімнадцятого дня виплати провадить уповноважений орган на окремий рахунок страхувальника. Якщо зв'язок не підтвердиться, уповноважений орган відшкодовує страхувальнику виплачену суму за шостий – сімнадцятий дні.

Підтримуючи законопроект, вважаємо за доцільне висловити такі міркування.

Пропоновані до абзацу першого частини четвертої статті 12 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» зміни відповідають потребам посилення соціального захисту осіб, які брали участь у захисті територіальної цілісності та суверенітету України, та враховують специфіку обчислення їхнього страхового стажу. Збільшення періоду страхового стажу – до двадцяти чотирьох місяців для учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни, є обґрунтованим і сприяє реалізації принципу соціальної справедливості. На нашу думку, такий підхід дозволяє врахувати можливі перерви у трудовій діяльності, зумовлені проходженням військової служби, лікуванням, реабілітацією або періодом адаптації після демобілізації, і гарантувати зазначеним категоріям осіб право на отримання допомоги по тимчасовій непрацездатності у повному розмірі без застосування обмеження, обчисленого з мінімальної заробітної плати.

Зміни до порядку виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності у разі настання нещасних випадків на виробництві до завершення розслідування

гарантує надання цієї допомоги потерпілим у повному обсязі та незалежно від страхового стажу (за умови підтвердження виробничого характеру травми), що посилює соціальний захист працівників.

Водночас, доцільність врегулювання порядку фінансування доплат, відкриття окремих поточних рахунків рівні закону є дискусійною.

Висновки

Положення законопроекту мають на меті посилення соціального захисту застрахованих осіб, у тому числі учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни шляхом запровадження диференційованого підходу до вимог щодо тривалості їх страхового стажу.

Ухвалення законопроекту не несе суттєвих ризиків.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*